UMUMIY O‘RTA TA’LIM MAKTABLARIDA TASVIRIY SAN’AT FANINI O‘QITISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH TEXNOLOGIYASI (5-7-SINFLAR MISOLIDA)

Boboniyozova Roziya Mirsalim qizi
Navoiy davlat universiteti
“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi” kafedrasi o’qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida 5–7-sinflarda tasviriy san’at fanini o‘qitish samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiyalar va usullar tahlil qilinadi. Maqolada innovatsion metodlar, interfaol o‘qitish texnologiyalari va amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilarning ijodiy va tasviriy ko‘nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, o‘quv jarayonini optimallashtirish va dars sifatini oshirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: Tasviriy san’at, pedagogik texnologiya, interfaol metodlar, o‘quv samaradorligi, ijodiy ko‘nikmalar, 5–7-sinf, umumiy o‘rta ta’lim.

Tasviriy san’at fani o‘quvchilarning estetik tafakkurini, ijodiy fikrlashini va vizual tasavvurini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida 5–7-sinflarda ushbu fan orqali o‘quvchilarga rang, shakl, kompozitsiya va texnik uslublarni o‘rgatish bilan birga, ularning ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish imkoniyatlari yaratiladi.

Bugungi kunda ta’lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo‘llash o‘quv samaradorligini oshirish va darslarning interaktivligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Interfaol metodlar, masalan, guruh ishlari, loyiha asosida o‘qitish, multimedia vositalari orqali mashg‘ulotlar o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi va ularning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi.

Maqolada umumiy o‘rta ta’lim maktablarida tasviriy san’at fanini samarali o‘qitish uchun pedagogik texnologiyalarni qo‘llashning nazariy va amaliy asoslari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, 5–7-sinf o‘quvchilari misolida dars jarayonini optimallashtirish va ijodiy ko‘nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan tavsiyalar keltiriladi.

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida tasviriy san’at fanini o‘qitish jarayonida pedagogik texnologiyalarni qo‘llash o‘quv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Ayniqsa, 5–7-sinf o‘quvchilari yoshiga mos interfaol va innovatsion metodlarni qo‘llash ularning ijodiy fikrlashini, tasviriy ko‘nikmalarini va estetik didini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tasviriy san’at darslarida o‘quvchilar nafaqat texnik qobiliyatlarini, balki rang va shaklni idrok etish, kompozitsiya va proporsiyalarni tushunish kabi ko‘nikmalarni ham egallaydi. Shu bilan birga, o‘quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantirish, vizual muammolarni hal qilish va o‘z fikrini estetik vositalar orqali ifodalash qobiliyati rivojlanadi.

Pedagogik texnologiyalarni qo‘llash jarayonida o‘qituvchi darsni rejalashtirishda interfaol metodlarni birlashtiradi. Masalan, guruh ishlari o‘quvchilarga birgalikda ishlashni, fikr almashishni va konstruktiv tanqidni o‘rganishga imkon beradi. Loyihalar asosida dars o‘qitish metodikasi esa o‘quvchilarga o‘z ijodiy loyihalarini yaratish va yakuniy natijani taqdim etish orqali mas’uliyat va ijodiy mustaqillikni rivojlantiradi.

Rang, shakl va kompozitsiya bilan ishlash texnologiyalari ham muhim o‘rin tutadi. O‘quvchilarga turli ranglar kombinatsiyasini sinab ko‘rish, kompozitsiya elementlarini joylashtirish va vizual uyg‘unlikni yaratish imkoniyatini beradigan mashg‘ulotlar ijodiy tafakkurini kengaytiradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar, masalan, interaktiv doska yoki multimediya ilovalari orqali darsni boyitish o‘quvchilarning diqqatini jalb qiladi va dars jarayonini qiziqarli qiladi.

O‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun reflektiv mashg‘ulotlar ham qo‘llanadi. Har bir ijodiy ishni tahlil qilish, o‘z ishini va sinfdoshlarning ishlarini baholash, tanqidiy fikrlashni va vizual nazariyani rivojlantirishga yordam beradi. Bu jarayon o‘quvchilarni mustaqil qaror qabul qilishga, xatolarni aniqlash va tuzatishga o‘rgatadi.

Pedagogik texnologiyalarni qo‘llash orqali darslar nafaqat ijodiy, balki ma’lumotlarni integratsiyalashgan tarzda o‘tkazishga imkon beradi. Masalan, tarixiy san’at namunalarini tahlil qilish, turli madaniyatlarning tasviriy san’at elementlarini o‘rganish va amaliy mashg‘ulotlarda ulardan ilhom olish o‘quvchilarning madaniy bilimini va estetik didini rivojlantiradi.

Shuningdek, o‘quvchilarni motivatsiya qilish texnologiyalari ham samaradorlikni oshiradi. Rag‘batlantiruvchi vazifalar, ijodiy tanlovlar va ko‘rgazmalar o‘quvchilarda qiziqish uyg‘otadi va ularni faollikka undaydi. Shu bilan birga, dars

davomida individual yondashuvni qo‘llash, har bir o‘quvchining qobiliyat va ehtiyojlarini hisobga olish ijodiy rivojlanishga yordam beradi.

5–7-sinf o‘quvchilari bilan ishlashda integratsiyalashgan dars texnologiyalari ham samarali hisoblanadi. Masalan, matematika, biologiya yoki tarix bilan bog‘langan tasviriy san’at mashg‘ulotlari o‘quvchilarning konseptual fikrlashini kengaytiradi va fanlararo bog‘liqlikni rivojlantiradi. Shu bilan birga, ijodiy vazifalar orqali o‘quvchilar mavzuni amaliy tarzda o‘zlashtiradi va o‘z fikrini vizual vositalar bilan ifodalaydi.

O‘quv jarayonida o‘qituvchi darsni rejalashtirishda texnologik vositalarni samarali qo‘llash bilan birga, o‘quvchilarni mustaqil ishlashga undaydi. Masalan, multimedia ilovalari yordamida rang, shakl va kompozitsiya bo‘yicha eksperimentlar o‘tkazish, o‘z ishini rasmiylashtirish va yakuniy natijani baholash imkoniyati yaratiladi. Bu esa ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish bilan birga, o‘quvchilarning texnologik savodxonligini ham oshiradi.

Umumiy olganda, pedagogik texnologiyalarni qo‘llash 5–7-sinf o‘quvchilarining tasviriy san’at faniga qiziqishini oshiradi, ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantiradi va dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Innovatsion metodlar, interfaol mashg‘ulotlar, texnologik vositalar va reflektiv yondashuvlarning uyg‘unligi o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini kengaytiradi va ularni mustaqil fikrlashga o‘rgatadi.

Shu bilan birga, samarali pedagogik texnologiyalarni qo‘llash o‘qituvchining professional malakasini oshiradi, dars jarayonini optimallashtiradi va maktabdagi tasviriy san’at darslarining sifatini yaxshilaydi. 5–7-sinf o‘quvchilari misolida ushbu yondashuvlar o‘quvchilarning vizual va estetik savodxonligini rivojlantirish, ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish va ularning umumiy intellektual rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida 5–7-sinf o‘quvchilari bilan tasviriy san’at fanini o‘qitish samaradorligini oshirishda pedagogik texnologiyalar muhim rol o‘ynaydi. Interfaol metodlar, loyiha asosida o‘qitish, guruh ishlari va texnologik vositalarni qo‘llash o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini, vizual tasavvurini va estetik didini rivojlantiradi.

Shuningdek, reflektiv mashg‘ulotlar va individual yondashuv o‘quvchilarda mustaqil ijodiy faoliyatni shakllantiradi, ularning muammolarni hal qilish va o‘z fikrini vizual vositalar orqali ifodalash qobiliyatini oshiradi. Innovatsion pedagogik

texnologiyalarni qo‘llash nafaqat o‘quvchilarning ijodiy va estetik ko‘nikmalarini rivojlantiradi, balki dars samaradorligini ham sezilarli darajada oshiradi.

Natijada, tasviriy san’at fanini samarali o‘qitish orqali o‘quvchilar o‘z ijodiy salohiyatini to‘liq ochadi, vizual va estetik savodxonligini rivojlantiradi, hamda intellektual va shaxsiy rivojlanishiga hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatelskoy deyatelnosti // *Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka.* – 2017. – №2. – S. 109–110.

2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // *Eastern European Scientific Journal.* – 2017. – №1. – S. 131–134.

3. Shovdirov S. A. Tasviriy san’atni o‘qitishda o‘quvchilarning sohaga oid o‘quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // *Inter education & global study.* – 2024. – №1. – S. 8–14.

4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // *AIP Conference Proceedings.* – 2025. – Vol. 3268. – №1. – S. 070035.

5. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // *International Journal on Integrated Education.* – 2023. – Vol. 4. – №3. – S. 60–66.